

čevljar

letnik xxii
junij, julij 1982

6,7

glasilo delovne organizacije tovarne obutve

PeKo tržič

POSLOVANJE V ZAOSTRENI GOSPODARSKI SITUACIJI

KAKO POSLUJEMO

Že s sprejemom letnega poslovnega sporazuma smo napovedali težje pogoje gospodarjenja, vsa ostrina teh je danes že tu. Cene repromaterialov so že narasle na dogovorjeno mejo za vse leto. Sprejeti Zakon o razpolaganju s konvertibilnimi devizami je občutno zmanjšal delež konvertibilnih deviz, s katerimi zagotavljamo svojo reprodukcijo.

Stanje je izjemno kritično in zahteva izjemne ukrepe, tako na kratko kot tudi na daljše obdobje, ker v prihodnjem letu pogoji ne bodo bistveno spremenjeni.

Izjemni ukrepi naj bi zagotovili povečanje izvoza na konvertibilno področje in zmanjšanje porabe uvoženih materialov ter tudi domačega materiala za katerega združujemo devize.

Ugoden potek proizvodnje in predvsem izvoza na konvertibilni trg (indeks 164) sta svetli točki poslovanja v letošnjem letu. Dohodkovno manj donosen izvoz ter realno zaostajanje prodaje na domačem trgu (to je posledica slabše oskrbljenosti prodajal in izredno visoka rast stroškov pa je negativna stran dogajanj, zaradi katere pada rast dohodka.

Ob zadostnih naročilih za naslednje obdobje (sezona jesen-zima 1982/83), ki so v določenem delu že vključene v operativne plane proizvodnje je danes »odprt« problem, kako zagotoviti za to proizvodnjo potrebni reprodukcijski material, ker že dosedanje razpolaganje z devizami ne bi zagotavljalo normalne

oskrbe, predvsem zaradi večjih zahtev domačih dobaviteljev za združevanje deviz.

Nastalo situacijo so obravnavale DPO, samoupravni organi in zbori delavcev, da bi bili seznanjeni s stanjem v novih pogojih, s predvidenimi ukrepi in nalogami in o spremembah samoupravnega sporazuma o razpolaganju z devizami.

To so podlage za spremembe in dopolnitve Letnega poslovnega sporazuma 1982. Dopolnitve bodo vsebovale ocene, možnosti oskrbe proizvodnje v zoženih materialnih pogojih, merila za zmanjšanje obsega proizvodnje in tudi merila za delitev osebnega dohodka v tistih delovnih enotah kjer so zmanjšan obseg proizvodnje in prilagajanje delovnega časa glede na potrebe proizvodnje v novi situaciji.

Na dinarskem področju še nimamo likvidnostnih težav, kar je posledica neizvedenega rednega investicijskega programa (pretežni del strojne opreme je iz uvoza) in pa ugodna posledica uspešnega poslovanja v preteklem letu. Tekoče pa občutimo zmanjšanje dohodka in je likvidnost z dneva v dan slabša.

Organizacijam združenega dela, ki izvažajo več kot polovico svoje proizvodnje v takih zaostrenih pogojih bi morala biti zagotovljena možnost za poln tek proizvodnje, ker le tako lahko zagotavljajo, da bo izvoz pravočasno in kvalitetno izvršen.

PRED KONGRESOM ZKJ

Še nekaj dni nas loči od 12. kongresa ZKJ. Razprave o osnutkih dokumentov so zaključene. Tehtne in vsebinske pripombe iz široke javne razprave bodo nedvomno prispevale k skupnim prizadevanjem, da bi bili kongresni dokumenti čim bolj dorečeni.

Tržiške komuniste bo na največjem zboru jugoslovanskih komunistov zastopala naša sodelavka VERA UMEK referent za samoupravljanje v splošnem sektorju, član zveze komunistov od 1974 leta. Udeležba na kongresu ji je priznanje in čast za vsestransko aktivno delo v ZK in družbenopolitičnih skupnostih.

Razgovor z delegatko bomo objavili v prihodnji številki. Takrat nam bo lahko več povedala, kako bomo kongresne sklepe in stališča sprovajali v praksi.

SREČNO OB DNEVU SAMOUPRAVLJANJA!

Na pobudo vodstva KPJ je bila jeseni 1949 sprejeta usmeritev k neposrednemu prehodu na samoupravljanje proizvajalcev v gospodarstvu s čimer se je ob prizadevanjih zvezne vlade in zveze sindikatov začelo dejansko ustvarjanje prvih delavskih svetov v največjih industrijskih podjetjih.

27. junija 1950 je Zvezna skupščina sprejela »TEMELJNI ZAKON O UPRAVLJANJU DELOVNIH KOLEKTIVOV GOSPODARSKIMI ZDRUŽENJI«.

7. julij 1941 V Beli Crkvi so iz pušk srbskih partizanov počili prvi uporniški strel in naznanili začetek vseljudskega odpora v Srbiji.

13. julij 1941 V Virpazaru je počila prva uporniška puška v Črni gori. Črnogorsko ljudstvo je na ta dan začelo splošen upor proti okupatorju in osvobodilo vse kraje razen Cetinja, Nikšića, Pljevlje in Podgorice.

22. julij 1941 v Sloveniji so se začeli organizirani napadi partizanskih enot na okupacijske sile in njihove objekte. Ta dan praznujemo kot dan vstaje slovenskega naroda.

27. julij 1941 Z napadom partizanskih enot na ustaške postojanke v Liki se je začela oborožena vstaja hrvaškega naroda. Isti dan se je začela oborožena vstaja v Bosni in Hercegovini.

2. avgust 1944 Na makedonski praznik 11inden je bilo v samostanu Prohor Pčinjski pri Kumanovu prvo zasedanje Protifašističnega sobranja narodne osvoboditve Makedonije (ASNOM), na katerem so razglasili Demokratično federalno Makedonijo v okviru Demokratične federativne Jugoslavije. S tem se je uresničila stoletna ideja o nacionalni osvoboditvi makedonskega ljudstva.

DAN VSTAJE, TO JE DAN, KI NAS OBVEZUJE, DA ZAVESTNO IN ORGANIZIRANO RAZVIJAMO VREDNOTE IN TRADICIJE NOB IN SOCIALISTIČNE REVOLUCIJE. ZATO NAJ BO DAN VSTAJE SPOMIN NA PREHOJENO POT IN ODGOVORNOST ZA NAŠ NADALJNI RAZVOJ SAMOUPRAVNEGA SOCIALIZMA.

PRIZNANJA ZA HUMANA DEJANJA

V petek 4. junija, ob prazniku krvodajalcev je bila v dvorani upravne stavbe skromna proslava. Krvodajalcem so bila podeljena priznanja za 5, 10, 15 in 20 krat darovano kri. Priznanja je dobilo 38 naših delavcev. Proslavo so popestrili učenci osnovne šole iz Loma. Škoda je le, da je bil obisk več kot skromen.

Učenci krvodajalcem Peka.

Priznanje za darovano kri, ki je nekemu rešila življenje.

JUBILEJ PETJA

S celovečernim koncertom je pevsko društvo PEKO proslavilo dvojni jubilej. Peto obletnico nastopanja KOMORNEGA ZBORA in 10. obletnico petja bratov ZUPAN.

Prizadevnim pevcem in pevkam so ob jubileju podelili šestnajst Gallusovih značk. Kot gost je na koncertu sodeloval moški pevski zbor iz Karlovca.

Izredno dober obisk je dokaz, da je petje društva Peko kvalitetno na taki višini, da zadovolji tudi zahtevnejše občinstvo. Mogoče pa bo v prihodnje pel tudi na tržiških prireditvah in proslavah.

ČAKAMO NA OPREMO ZOBNE AMBULANTE

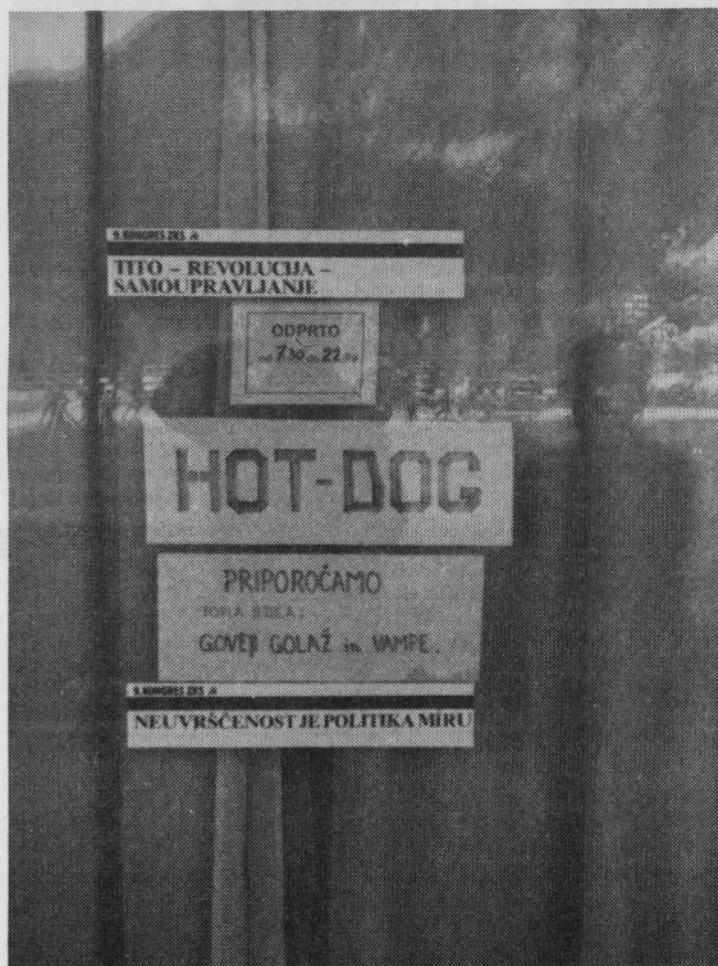
Vemo, da imajo zdravi zobje velik pomen za zdravje človeka, zato se je v letu 1980 porodila ideja za ustanovitev zobne ambulante v tovarni PEKO. V letu 1981 so bila planirana sredstva v letnem poslovnem sporazumu.

Pričelo se je z adaptacijo prostorov v isti zgradbi kot je obratna ambulanta. Istočasno so potekali tudi razgovori s predstavniki zdravstvenega doma Tržič, kjer je bil izdelan tudi seznam opreme, ki se rabi za delo v zobni ambulanti. Naročilo opreme je sprejelo trgovsko podjetje KEMOSER-VIS iz Ljubljane. V maju 1981 je bil plačan tudi predračun za naročeno opremo, pri kateri so bili postavljeni tudi dobavni roki in sicer zadnji v IV. kvartalu 1981. Vse opreme do teh rokov ni bilo. Sledile so urgence preko dobavitelja in tudi direktno pri proizvajalcu, toda opravičila so v moteni preskrbi z uvoženimi deli pri posameznih aparatih.

Na zadnji dopis, ki smo ga poslali dobavitelju, so nam odgovorili, da nam na zahtevo lahko denar vrnejo z vsemi predpisanimi obrestmi. Vemo pa, da bi nam novo naročilo pri drugem podjetju spet podaljšalo dobavo. Iz navedenega vidimo, da so prostori z vsemi potrebnimi inštalacijami pripravljeni, tudi organizacijsko glede kadrovske zasedbe je dogovorjeno, da pa obstajajo velike težave okoli dobave opreme.

»In ko se je zasmejala so se ji med ustnicami zableščali beli zobki, kot dva niza biserov«, so včasih opisovali pisatelji zobe lepe ženske.

Zato vsi želimo, da bi naša zobna ambulanta čimpreje začela z delom in nam pomagala pri ohranitvi takih zob.

Okolo fotoaparata je ujelo ponudbo v Zelenem bistroju na Deltjici. Neokusna ponudba ali neslana šala?

ČESTITKA

Na univerzi v Ljubljani — oddelek za kemijo in kemijsko tehnologijo je diplomiral AŽMAN JANEZ in si pridobil naziv diplomirani kemik.

Na Višji tehnični čevljarski šoli v Zagrebu je diplomiral PAVEL HAFNER in si prodobil naziv inženir čevljarske tehnologije.

Na poklicni administrativni šoli so končale šolanje: DARKA POVALEJ, IRENA VALJAVEC in MOJCA ŽEPIČ in si pridobile naziv administrator.

Pridružujemo se čestitkam!

NAŠI ČEVLJARJI NA TEKMOVANJU

Na pobudo Zveze sindikatov in sindikata tekstilne in obutvene industrije je bilo 21. in 22. maja v industrijskem kombinatu Borovo 1. proizvodno delovno tekmovanje delavcev čevljarstva industrije Jugoslavije. Pokrovitelj tekmovanja je bil Mika Špiljak, član predsedstva ZSJ, ki je tekmovanje tudi odprl. Po pravilniku lahko na Zveznem tekmovanju sodeluje vsaka republika in pokrajina z dvema ekipama: ekipa za izdelavo moške in ekipa za izdelavo ženske obutve.

Naši tekmovalci.

Ekipa je bila v sestavi: vodja ekipe, prirezovalac zgornjih delov, dve prešivalki, dva delavca iz montaže in sekalec podplатов.

Tekmovanje je potekalo v dveh delih. Teoretični del je obsegal poznavanje samoupravnega sistema (10% možnih točk), poznavanje strokovne teorije (20% možnih točk); drugi del tekmovanja pa je bila proizvodnja čevljev od modeliranja do finalne izdelave (70% možnih točk).

Tekmovanje je, glede na prvo tako, potekalo brez zastojev in zapletov. Ne bi pa razpravljali o objektivnosti ocenjevanja in enakih pogojih za vse tekmovalce. Tekmovanje je namenjeno predvsem medsebojnemu spoznavanju, izmenjavi samoupravnih in delovnih izkušenj in ne nazadnje tudi utrjevanju vezi bratstva in enotnosti narodov in narodnosti.

Sestava obeh naših ekip je bila dokaj pisana, saj so poleg tekmovalcev iz Peka sodelovali tudi iz Planike, Alpline, Tria, Lileta, Tovarne obutve Novo mesto in tovarne usnja Slovenj Gradec. Naši tekmovalci so bili: Vili Aljančič vodja ekipe za izdelavo moške obutve, Janez Golmajer modelir za moško obutve, Jože Žugič modelir ženske obutve, Janko Cerkovnik za sekanje zgornjega usnja in Marjan Jerman za montažo. Takmovalci slovenskih ekip so se uvrstili:

2. mesto JANKO CERKOVNIK — PEKO — sekanje zgornjih delov

2. mesto Vera Babnik — Planika — sestava in šivanje zgornjih delov

2. mesto Metka Bolka — Planika — sestava in šivanje zgornjih delov

1. mesto Srečko Ajtnik — TUS Slovenj Gradec — sekanje podplатов

Za svojo uvrstitev so tekmovalci dobili spominske diplome.

Žal to, čeprav prvo zvezno tekmovanje čevljarjev ni bilo omenjeno v javnih občilih, niti v Delavski enotnosti.

Po svečani razglasitvi je bila svečana predaja tekmovalnega praporja, ki sem ga sprejel jaz, v imenu sindikata tekstilne in obutvene industrije Slovenije in v imenu vseh slovenskih čevljarjev, kot vodja slovenskih tekmovalcev z obljubo, da bomo drugo leto kot gostitelji 2. zvezno proizvodno tekmovanje pripravili v Sloveniji še boljše in da se bomo potrudili, da bo gostom čim udobnejše, posebno pa da se bodo tekmovalna pravila spoštovala doslednejše.

Po zaključku vseh slovesnosti so se tekmovalci razšli z besedami: NASVIDENJE V SLOVENIJI. Boris Janc

Na Zveznem tekmovanju delavcev obutvene industrije sta v hrvatski ekipi sodelovala tudi naša sodelavca iz Budućnosti: Ivan Horvat in Marjan Novak sta tekmovala v disciplini montaža moških čevljev. Za ekipo Hrvatske so nastopili še: po dva delavca zagrebških tovarn obutve »Josip Kraš« in »Astra« en tekmovalac iz tovarne obutve »Jelen« iz Čakovca.

Streha na stavbi splošnega sektorja je že dalj časa zamakala, tako da je poškodovana tudi fasada. Delavci gradbenega podjetja so jo zato oblekli v gradbene odre. Novo streho in fasado bodo naredili za predvidoma 800.000 dinarjev.

PU-G-34
Lom pod Storišcem

Delavcem PEKA

DATUM: 27.5.1982

Drogi prijatelji!

Ilonino smo se odločili, da vam pisemo. Za nami je akcija zbiranja papirja, v kateri smo sodelovali učenci prvega, drugega, tretjega in četrtega razreda. Z vašo pomočjo smo v dveh akcijah, v letošnjem šolskem letu uspeli nabrati dva tonov papirja. S tako pridobljenim denarjem smo za naše potrebe kupili gramofon in različne igre za ure svobodne dejavnosti.

V imenu prijateljev in staršev, se vam najtopleje zahvaljujemo za pomoč in sodelovanje
za PU-G-34 Lora Inamarić

Ob akciji zbiranje odpadnega papirja, ki je po šolah tekla vse leto, smo odpadni papir dali šolarjem-učencem iz osnovne šole heroja Grajerja in podružnične šole Lom.

KAM IN KAKO NA DOPUST

Sindikat je zadnje dni maja izvedel enketo KAKO DO ORGANIZIRANEGA, CENEJŠEGA LETNEGA ODDIHA.

Kot je znano nimamo lastnih počitniških zmogljivosti. Vprašanje je kako zbrati sredstva za nakup počitniških zmogljivosti.

Več kot polovica anketiranih delavcev je za to, da prispevamo sredstva za nabavo počitniških prikolic ali za zidavo objekta. Sredstva, če se bomo za to odločili, bomo zbirali tudi na druge načine (sindikalna članarina, sklad skupne porabe in podobno).

Morda bomo tako že čez nekaj let preživljali dopust v našem počitniškem objektu. Letošnje počitniške dneve pa bomo preživljali vsak po svoje.

FRANCI RUPARČIČ, pomoč pri vodenju montažnega oddelka

Kot že več let nazaj, bom svoje dopustniške dni preživljal nekje na jadranski obali pod šotorom. Ne vem sicer še kje, odločamo se zadnji čas. Ker nima delovna organizacija urejenega letnega oddiha sem si kupil Brako prikolico s šotorom. Navdušen sem nad tem, da bi končno že ukrenili nekaj na področju letovanja. Tako individualno preživljati dopust je vedno dražje in težje.

IRENA ŠMITEK, organiziranje dela v dokončevalnici

Ker ni urejenega organiziranja letnega oddiha, grem vsako leto kampirat kjer je prostor. Tam ostanem ves letni dopust. Mislim, da bi morali nekaj storiti glede oddiha. Vem, da je za tako velik kolektiv težko, ampak z dobro voljo bi se pa nekako našla najboljša rešitev.

ELA PERNUŠ, organiziranje dela v sekalnici zgornjih delov

Nekaj let nazaj sem bila kar doma, ker smo zidali. Letos pa grem v prikolico tozda Mreža.

Ja, včasih je bilo lepo ko smo imeli svoj dom v Crikvenici. Nismo imeli denarja, pa smo vseeno letovali. Verjetno je bila odločitev prehitra in nepremišljena, ko smo ga prodajali. Če ima podjetje organizirano letovanje, nimaš skrbi, kje in kako boš preživel odmerjeni kolektivni dopust.

DRAGI LAPANJA, tehnično modeliranje

Dopust bom preživela, kje drugje, kot na morju. Že zaradi otrok mora biti tako. Več let že hodimo v Banjole pri Puli pod šotor, ker je še najceneje. Sicer pa nimaš kaj izbirati. Prvi del kolektivnega dopusta bomo doma malo podelali, drugi del pa kot sem že rekla v Banjolah. Če bi imeli počitniški dom, bi se lažje odločali. Na dopust gre človek

zato, da se odpočije od vsakdanjih opravil, službe in kuhanja.

MAJDA PRAPROTNIK, lepljenje kartonov v skladišču

Dopusta ne planiram, niti ne vem kje ga bom letos preživela. Letujem kjer mi je všeč in kakor nanese. Lani sva bili s sestro v Selcah. Letos bo približno prav tako.

KARMEN POVŠE, lepljenje v šivalnici

Nisem se še odločila. Navadno kampiram na otoku Pagu. Tam ostanem ves dopust. Še najbolj všeč mi je letovanje pod šotorom, pa tudi najceneje je. Več se nas zbere, da je družina in ni dolgčas.

VESELE IN POSKOČNE MELODIJE

Zvoki harmonik so segali gor do Robleka in v pobočja Dobrče. V Krpinu pri Begunjah je bilo zadnje nedeljo v maju tekmovanje harmonikarjev gorenjske regije. Prišli so mnogi, ki iz svojih »frajtoneric« izvabljajo poskočne melodije.

Po končanem ocenjevanju, 35 tekmovalcev je »odšpilalo« po dve melodiji, je zmaga pripadla **ANDREJU PIVKU**. Zmagoviti »viži« sta bili »Hej brigade« in Avsenikova »Gorenjska polka«.

Zmagovalec ni neznan. Včasih smo ga videli na motokros stezah, na FIM rallyju. Vsako leto se udeleži srečanja harmonikarjev na Pokljuki, na večer pred dnevom OF je igral na srečanju harmonikarjev pred RTV Ljubljana, marsikateri svat pa se ga spominja iz ohceti. Vsak delovni dan se srečamo z njim v tozdu Gumoplast. Je samostojni obratni mehanik. Poklica se je izučil v TIKO Tržič, po odsluženju vojaškega roka se je priključil kolektivu Peka.

Andrej igra na harmoniko že od osmega leta starosti. V skrivnosti »meha« ga je vpeljal oče, prav tako muzikant — samouk. Harmoniko mu je po posebnem naročilu izdelal mojster Bradeško. Igra za hobi, ker mu je to v veselje. Pravijo, da če slišiš Pivka raztegovati meh, te zasrbijo podplati.

Vedno nasmejani Andrej.

SMO DOMA VARNI

Čudno vprašanje, boste dejali. Verjetno se spričo današnjega čedalje hitrejšega tempa življenja, vrveža in velikih hitrosti na cesti, v prometu, pri delu v službi in vzporedno s tem ob čedalje širši uporabi sodobnih tehničnih dosežkov tudi v najugodnejši in najvarnejši počutite doma — v svojem stanovanju. Že star slovenski pregovor pravi »Ljubo doma, kdor ga ima«. Svoj dom ali stanovanje ste si uredili po svojem okusu in željah, seveda v okviru meja, ki vam jih dopuščajo vaše finančne zmogljivosti. Stanovanje ste si opremili s sodobnimi gospodinjskimi pripomočki, ki vam lajšajo trud pri delu. Vseh želja sicer še niste zadovoljili, kajti vedno se porajajo nove, toda kljub temu vam je domek najljubši, v njem se oddahnete, spočijete, skratka, v njem se najboljše počutite. V svojem domu niste v nevarnosti pred prometnimi nesrečami, ki vam na cesti stalno pretijo in grozijo.

Verjetno se še niste ukvarjali z mislijo, da se vam lahko tudi doma v stanovanju zgodi nesreča, katere posledice so lahko večje ali manjše — vsaka po svoje pa utegne vznemirjevalno in kvarno vplivati na vaše domače razpoloženje. Če se pa pojavijo posledice nesreče v večjem obsegu, utegnejo škodovati tudi vašemu zdravju, ali pa vam prizadenejo materialno škodo.

Redno vsako leto obžalujemo številne žrtve nesrečnih primerov, ki se pripetijo našemu prebivalstvu med bivanjem doma, v stanovanju. Verigo nesreč sestavljajo najrazličnejši primeri od nesrečnih padcev, preko hišnih in stanovanjskih požarov in

eksplozij, od opeklin na telesu, do pogostih obvezanih prstov na roki. Mnogim nesrečam botrujejo vzroki, ki jih moramo iskati v subjektivnih lastnostih našega prebivalstva, kot so n.pr. nepazljivost, površnost, raztresenost in malomarnost. Iz letnih statističnih podatkov o nastanku požarov in eksplozij posameznikov je približno 80% vseh požarov.

Varnosti v stanovanju in varnemu življenju doma moramo posvečati isto pozornost, kot jo posvečamo varnosti pri delu v tovarnah, v prometu na cesti in podobno. Bivanje doma in življenje v domu sploh predstavlja največje delovno mesto na svetu. O tem se lahko prepričate, če izračunate koliko časa prebivate v enem dnevu doma. S povprečnim računom boste ugotovili, da od 24 ur dnevno prebivate približno 14 ur doma. Pri otrocih in osebah, ki se ukvarjajo z gospodinjstvom, se ta čas precej poveča. Očitno je torej, da smo dolžni v prid sebi in družini, kot najmanjši življenjski skupnosti, zagotoviti varno življenje v svojem stanovanju.

Svetujemo vam, da ocenite varnost svojega doma ali stanovanja in ugotovite vse subjektivne in objektivne pogoje, ki obstajajo v vašem domu in lahko privedejo do kakršne koli nesreče. Ko boste spoznali nevarnosti, ki pretijo vašemu domu, vam ne bo težko te nevarnosti odpravljati, oziroma se jih izogibati.

Z upoštevanjem varnostnih navodil lahko situacijo v zelo kratkem času popravite!

Ivan Lauseger

SPREMLJAMO DOGODKE

24. junija 1935 je Milan Stojadinović sestavil novo jugoslovansko vlado, ki se je začela čedalje tesneje povezovati z nacistično Nemčijo in v notranji politiki uvajati fašistične metode.

28. junija 1586 je umrl začetnik slovenskega knjižnega jezika in prvi slovenski pisatelj Primož Trubar.

30. junija 1933 je v Trbovljah pred upravo Trboveljske premogovniške družbe demonstriralo okrog 2500 žensk za boljše življenske razmere. Demonstrantke so napadli orožniki in policaji.

3. julija 1962 je Francija priznala neodvisnost Alžirije, ki je bila 132 let pod francosko kolonialno upravo.

4. julija 1900 se je rodil ameriški trobentač in pevec Louis Daniel Armstrong (imenovan Satchmo ali Pops), eden od utemeljitev klasičnega neworleanskega stila v jazzu in hkrati eden od največjih mojstrov trobente v tej zvrsti glasbe.

5. julija 1962 je bila proglašena neodvisna Alžirija.

6. julija 1845 se je rodil slovenski planinski organizator in glasbenik Jakob Aljaž. Po njem se imenujeta železni stolp vrh Triglava in planinski dom v Vratih.

11. julija 1978 je strahovita eksplozija tovornjaka s plinom v Tarragoni na španski sredozemski obali zahtevala več kot 200 smrtnih žrtev med turisti v kampu.

14. julija 1977 je bil zaradi izpada električne energije v atomski centrali skoraj ves New York 24 ur brez električnega toka

15. in 16. julija 1945 je bil v Ljubljani v Tivoliju I. kongres OF Slovenije, ki se ga je udeležilo 6.800 delegatov. Referat o zgodovinski vlogi in nalogah OF je imel podpredsednik zvezne vlade Edvard Kardelj. Za predsednika IO OF je bil izvoljen Josip Vidmar, za podpredsednika Edvard Kardelj, Josip Rus in Edvard Kochek, za sekretarja pa Boris Kidrič.

20. julija 1944 je skupina nemških generalov in politikov organizirala atentat na Hitlerja, vendar akcija ni uspela. Povračilni ukrepi so bili strašni: Hitler je dal pobiti več kot 500 pučistov, med njimi 5 feldmaršalov in 56 generalov, 49 generalov pa je naredilo samomor.

23. julija 1962 s pomočjo telekomunikacijskega satelita Telstar stekel prvi televizijski neposredni prenos med ZDA in Evropo.

23. julija 1941 sta bili ustanovljeni Tržiška in Savinjska četa.

28. julija 1897 je umrl slovenski pisatelj Janko Kersnik.

29. julija 1946 se je v Parizu začelo zasedanje mirovne konference zastopnikov 21 držav, ki so se med drugo svetovno vojno borile proti fašizmu in nacizmu. Jugoslovansko delegacijo je vodil Edvard Kardelj.

KLUB ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV

NOV NAČIN ŽIVLJENJA

Sem eden tistih zdravljenih alkoholikov, kateri so se odločili za zdravljenje ob delu. Občutek imam, da sem naredil dobro potezo. Ožji sodelavci so mojo odločitev pozdravili in mi mnogo pomagali pri nadaljni rehabilitaciji. Odnosi med nami so postali trdnejši, za svoje prizadevanje pri delu pa sem bil tudi že pohvaljen. To mi vsekakor veliko pomeni, saj mislim, da imajo moje nekdanje »grehe« za preteklost.

Že od samega začetka zdravljenja sodelujem v Klubu zdravljenih alkoholikov Peko, kjer sem spoznal tudi nove prijatelje in našel dodatno oporo, za vrnitev v normalno življenje. Vsak nasvet je seveda dobrodošel, vsaka vspodbudna beseda pa naredi človeka trdnejšega. Za današnji način življenja pa je to še kako pomembno.

Takoj po začetku zdravljenja pa sem docela spremenil tudi način življenja. Krog prijateljev sem močno zmanjšal,

pa še te le malokdaj srečam, saj imajo svoje obveznosti. Ali sem zato osamljen? Ne! Dosti več prostega časa posvetim trimu, saj si želim pridobiti na telesni zmogljivosti, katero sem zanemaril ob pivski mizi. Poleg športa mi je dobrodošla tudi knjiga.

Vsekakor pa moram razmišljati kaj narediti v prihodnje. Najprej moram urediti stike z otrokom. Vem, da me ima rad, vendar najine stike zavira vsemogočna mamica, čeprav nikoli nisem prišel ponj vinjen, pa tudi pil nisem ob njem.

Kljub vsem tegobam do sedaj pa nisem izgubil zaupanja v sebe. Nasprotno. Nadaljevati moram strpno, odločno in poiskati novo trajnejšo vez. Vem, da ne bo lahko, kajti graditi nekaj novega je težje, kakor obnavljati staro.

Upam, da bom uspel!

NAŠI SODELAVCI V ALŽIRIJI

ALŽIRIJA – VELIKA IN MAJHNA NEZNANKA

S podpisom pogodbe 9. avgusta lani so se začele obveznosti pri izgradnji objektov — čevljarskih tovarn v Alžiriji.

Nekateri naši sodelavci so že bili v Alžiriji.

Med drugimi tudi naš novi sodelavec TONE PERČIČ, koordinator pri usposabljanju delavcev iz Alžira.

Svoje vtise in doživetja je napisal tudi za bralce Čevljarja. Preveč bi bilo za enkrat zato bo nadaljevanje v prihodnji številki.

V mesecu maju se je trojica ljudi, zaposlenih v naši tovarni odpravila na enotedenski delovni obisk v Alžirijo. V glavnem mestu te širne dežele smo teden dni prebili ob delu, ki je bilo vse prej kot lahkotna zabava. Res pa je tudi, da onod nismo hodili zavezanih oči in z zamašenimi ušesi. Marsikaj smo videli in slišali.

Nekaj tega pove tudi pričujoči prispevek. Nekaj, vsega pa ne.

Morda bodo te skope informacije zaželjene vsaj pri tistih, ki se kakorkoli nameravajo odpraviti v to deželo.

Moj spis je zgolj poskus neke pripovedi o vtisih iz dežele. A že na začetku vam povem, da je treba Alžirijo videti in doživeti, potem šele lahko poveste kaj o njej. Poveste, če se vam zdi, da se boste dobro odrezali. Najbolje pa je, da se preveč ne trudite.

Direktor Franc Grašič podpisuje pogodbo

vendar afriško prebivalstvo predstavlja 10% vsega prebivalstva na zemeljski kroglji. Pa vendar ustvarijo kar 10% svetovne proizvodnje nafte, 60% proizvodnje zlata in skoraj 100% diamantov. Še vedno pa je možna precej banalna primerjava: bruto proizvod Afrike je enak bruto proizvodu ameriške zvezne države Illinois. In kaj predstavlja Alžirija sama, kakšno je njeno mesto v svetu. Po površini je dežela na desetem mestu na svetu, za največjo afriško deželo — Sudanom. Meri celih 2.191.464 kv. m.

Zdaj pa beseda dve o njeni preteklosti.

Dežela je bila naseljena baje že v neolitikumu, njeni prebivalci pa naj bi bili Berberi. Za časa Rimljanov postane ena od rimskih provinc z imenom Numidia. Tej deželi sta dvorila Cezar in Kaligula. Prvi jo je delno osvojil, potem ko je predhodno opravil s Kartagino. Zmaga nad Kartagino, vsega spoštovanja vrednim rivalom, je dala Rimljanom poleta, da so se valili proti afriškemu zahodu. Zanje je bila pomembna obala in mesta, s katerimi so že prej živahno trgovali, v notranjost pa se niso spuščali. Celotno alžirsko obalo pa je anektiral Kaligula, ki je osvojil vsa mesta do atlantske obale.

S propadom rimskega imperija in politike imperializma, so prihiteli v te blage sredozemske kraje novi osvajalci. Med njimi lahko omenimo Bizantince in Vandale. Vsakdo od njih se je po svoje prizadeval uspeti. Bizantinci z manj uspeha kot Vandali, vpliv slednjih pa se zazna še danes v Španiji, kjer je vsakomur znana dežela flamenca, ki nosi ime po Vandalih — Andaluzija.

Za tem sledi pomembno leto, lahko rečemo prelomnica v zgodovini. Leta 647 pridrvijo v deželo Arabci. Staroselci, domorodci, kakorkoli jim že rečemo, torej prvotni prebivalci, Berberi po imenu, se islamizirajo. A ne v celoti. Ta hamitski del prebivalstva je trdoživ in še danes igra pomembno vlogo v družbenem življenju Alžirije in sporazumevanje s semitskim arabskim prebivalstvom ne gre vedno brez težav.

Po prihodu Arabcev v deželi vladajo tuje dinastije, maroški Idrisiti, tuniški Fatimidi, kairski Fatimidi itd. Dinastije so se menjavale kakor je zahajalo in vzhajalo sonce v tej eksotični deželi, vse dokler se ni leta 1830 pojavil v deželi nov imperator, ki je po svoji moči zasenčil predhodne. Imperator ni bil nihče drug kot pripadnik samozvanega najbolj kulturnega (?) evropskega naroda — Francoz. Ta možakar je zapustil v deželi neizbrisne sledi.

Za ilustracijo te osvajalske svinjarije bom navedel samo en podatek: V deklaraciji pravic iz leta 1789, se pravi iz časa francoske meščanske revolucije, so Francozi zapisali in parafirali kot temeljni državni dokument, po katerem so se kasneje zgledovali drugi: »Les hommes naissent et demeurent libres et égaux en droits . . . .« (ljudje se rodijo in živijo svobodni in enakopravni v pravicah). Ta člen so 41 let po svečani promociji pozabili in si podjarmili alžirski narod. Francoski apetit pa je bil znamenit že v tistih časih, saj je dežela, ki meri 550 000 kv. m osvojila kar 9.300.000 kv. m afriškega ozemlja, kjer so pripadniki njenega naroda učili domorodce, kako so se rodili in kako se živi enakopravno.

S Francozi se začenja novoveški del zgodovine te dežele, v kateri ni manjkalo pretresov in potresov. Novi gospodar jo je vključil v evropski prostor. Alžirijo, ki se takrat še ni tako imeno-

Alžirija je za večino od nas Kitajska.

Kaj hočemo s tem povedati?

Povsem preprosto: o tej deželi ne vemo prav nič več kakor o Kitajski. Za večino od nas je ta dežela neznanka. In prav je tako, kajti še tisti, ki so prepričani da lahko povedo kaj o teh krajih in ljudeh, ki jim pravimo Alžirci, morajo premisliti, preden pridejo z besedo na dan.

Čemu takšna zadržanost?

Ni primerno hiteti z ugotovitvami in pojasnili, katera se čez kak trenutek izkažejo za neutemeljena. Rad bi opozoril le na eno stvar: Alžirija pripada drugemu svetu, drugi civilizaciji in kulturi. Navade in tradicije se v marsičem razlikujejo od naših in evropskih nasploh. Nanje pa največkrat gledamo z očmi evropskega človeka in jih po nepotrebnem obsojamo, ne da bi jih hoteli razumeti. V tem je naša največja napaka.

Ta svet je treba živeti in doživeti, spoznati skrita pravila, ki živijo s temi ljudmi iz roda v rod, šele potem z besedo na dan.

Dežela ima svojo kulturo, ki je prispevala k zakladnici svetovne kulture, k razvoju islama in konec koncev tudi k razvoju kapitalizma in socializma v svetu. Iz vsega tega sledi nekaj pomembnega — teh ljudi ne smemo podcenjevati, naj bodo kakršnikoli. S tem si precej ublažimo stik s temi kraji in ljudmi.

Alžirija je ena od severnoafriških dežel, zato ob prvem stiku precej spominja na kakšno evropsko deželo, recimo Španijo ali južno Italijo. Ampak, vseeno je to že Afrika in ta kontinent je najbolj nerazvit med vsemi kontinenti. Afrika ustvari vsega 6% svetovne trgovine in 3% svetovnega bruto proizvoda,

vala, kasneje je ime prevzela po svojem glavnem mestu, so razdelili v tri departmaje in jo priključili k matični deželi. To je bil čas razcveta kapitalizma in v tem smislu se je razvijala tudi ta afriška dežela, ki je na pragu Evrope. Neodvisnost si je Alžirija izborila po 132 letih, ko so bili njeni prebivalci dokončno siti gospodarjev.

Po stari preizkušeni kolonialni politiki so Francozi vozili iz dežele, kar se je dalo odpeljati, v njej sami pa gradili le nepomembno, skorajda nevidno industrijo. Alžirija je še v drugi polovici dvajsetega stoletja, v petdesetih letih tega stoletja, Francijo v celoti oskrbovala z nafto. In vendar je Alžirija dobila prvo rafinerijo šele leta 1963, potem ko so Francozi že spokali domov. Ti so sicer zgradili naftovod, ki jim je omogočil, da so s tuniških obal vozili domov alžirsko nafto, dragocenost, ki je na svojem ozemlju niso mogli načrpati, ker je nimajo. Isto velja za ostale surovine, med katerimi lahko omenim železo, baker, mangan ter dragocene rudnine, ki se nahajajo v goratem masivu Ahaggar na jugu dežele, na samem obrobju Sahare — platina, uran in diamanti.

Danes je Alžirija znana kot svetovna velesila v proizvodnji plina. Včasih so to pomembno surovino zanemarjali in jo sežigali na naftnih poljih, danes pa jo skrbno skladiščijo in prodajajo povsod po svetu, kjer imajo za kaj takega interes. Nahajališča nafte v Alžiriji niso tako bogata kot v drugih naftnih velesilah, zato pa je toliko bolj pomemben plin. No, kar se tiče cen bencina se Alžirija ne more primerjati z nami, ki dosegamo sam svetovni vrh. Še vedno je bencin pri njih precej cenejši kot pri nas, čeprav je v primerjavi z drugimi arabskimi deželami drag, saj stane liter supra 2 DA (alžirska dinarja), kar naj bi bilo po uradnem kursu te valute približno naših 20 dinarjev. Novih, seveda. Za ilustracijo navedem, da stane trinajst kilogramov težka plinska jeklenka le 3 DA.

Vrnimo se hitro nazaj v zgodovino, kjer smo se z našim poročilom ustavili na pol poti. Torej, Francija je investirala v deželo, ki se je, kljub temu, da je bila izkoriščena, hitro razvijala. Infrastruktura je bila v Alžiriji, a le toliko, kolikor je je bilo nujno potrebno, medtem pa so dobički odhajali v Francijo.

Po drugi svetovni vojni je Alžirija začela bitko za osvoboditev dežele. V tej njihovi borbi jim je izdatno pomagala tudi Jugoslavija, tako materialno — s pošiljkami orožja, kakor tudi moralno. Prav iz teh časov naj bi nekako izviralo prijateljstvo med nami in njimi.

Leta 1962 Alžirija po osmih letih osvobodilne vojne postane neodvisna. Cena, ki so jo plačali za svojo neodvisnost, ni bila majhna, saj je padlo okrog dva milijona ljudi. Francozi niso bili mehki rok, ko je šlo za obrambo njihovega »zakonitega« ozemlja in njihovih »državljanov«, kajti vsak Alžirec naj bi se po ustavi rodil kot francoski državljan.

Leta 1962, natančneje 1. 7. 1962, so se Alžirci z 99,73% glasov »za« odločili na referendumu za neodvisnost in 3. 7. istega leta z deklaracijo francoskega predsednika postane Alžir neodvisna dežela. Vojna v Alžiriji je dodobra razmajala temelje francoske Četrte republike, ki ji je načeloval legendarni de Gaulle. Povzročila je krizo v francoskem ustavnem sistemu, ki so ga morali nemudoma reformirati, pohiteli pa so tudi s sojenjem francoskim generalom, ki se na de Gaullovo zahtevo niso hoteli umakniti s svojimi četami iz Alžirije, v kateri so imeli širna posestva.

Prvi predsednik osvobodjene Alžirije je postal Ahmed Benbella, ki je kmalu izginil iz političnega življenja — z vojaškim udarom ga je namreč odstavil poročnik Huari Bumedien, sicer eden njegovih prijateljev.

Bumedien se je obdržal na krmilu do svoje smrti, zdajšnji predsednik pa se imenuje Šadli Bendžedid. To je pa tudi vse o predsednikih.

Francozi so po letu 1962 spokali iz Alžira, pobrali so svoj kapital in prihranke iz alžirskih bank, pospravili mehanizacijo in stroje, deželo pa so pustili opustošeno in na precej nižji stopnji razvoja, kot pa je bila v času njihove vladavine. Takrat je Alžirija štela približno deset milijonov prebivalcev, danes pa jih ima več kot dvajset milijonov. Po odhodu gospodarjev so vložili veliko naporov, da bi zlezli naprej v razvoju. Jugoslavija jim je že traktar prodajala traktorje, kajti Francozi so svoje odpeljali domov. Ostala je borna industrija ribjih konzerv, nekaj cementarn in tkalnic, tovarn cigaret in mila. Nekaj malega je Alžirija živela od ribolova, v katerem so se udinjali predvsem Španci in Italijani.

Zdaj, ko štejemo leto 1982, lahko rečemo, da so v dvajsetih letih samostojnosti napravili velik napredek. K temu so vsekakor pripomogle visoke cene nafte, katere ima Alžirija vseeno precej, čeprav ne toliko kot Nigerija ali Libija, njihov

napredek pa bo v bodočnosti prav gotovo baziral na prodaji plina. Dežela se namreč pogaja z EGS, da bi postala izključni dobavitelj plina za zahodno Evropo, ki bi se, zaradi političnih razlogov, rada otresla pretirane navezanosti na Sovjetsko zvezo. Gradili naj bi celo plinovod od alžirske obale do Sicilije in potem dalje.

Zakaj sem se toliko zadržal ob alžirski preteklosti? Menim, da je na deželi v dobršni meri izraz njene preteklosti. Tudi njena preteklost se odraža na sliki, ki jo nosi ta dežela danes, v 20. stoletju. Danes je to dežela, ki se na vso moč trudi ujeti razvoj sodobnega sveta na vseh področjih, predvsem pa v industriji.

Ne gre pa zanemarjati njihovega poljedelstva, ki je že v času Francozov proizvedlo precej žitaric in južnega sadja — celo za izvoz! Pridelujejo pomaranče, datlje in olive. Pomembno je tudi vinogradništvo — večino grozdja predelajo v vino in ker ga pijejo bolj malo, ga v glavnem izvozijo. Njihovo vino je vrhunske kvalitete in še poceni, zato so ga vrsto let kupovali Francozi in mešali s svojim ter ga prodajali — pod svojim imenom.

Klima. O njej ni bilo še besede. V obalnem pasu je klima sredozemska, potem sledi visokogorski greben, kjer je klima kontinentalna s 300 do 400 milimetrov padavin na leto. Globlje v notranjost se prostira Sahara, ki poleti vpliva vse do obalnih mest z visokimi temperaturami. Pozimi se, po pripovedovanju, celo zgodi, da včasih sneži v samem Alžiru. Seveda so to zelo redke prilagoditve, a možnosti za smučanje so v kakšnih 60 km oddaljenem gorskem centru.

Živali so v severnem delu dežele evropske, v južnem delu pa afriške. Tako so se ohranile nekatere vrste živali, ki jih v Evropi ni več, naprimer turške ali berberske opice. Slon je izginil že v 4. stoletju in lev na koncu 19. stoletja. V Alžirijo pa prirromajo na prezimovanje ptice selivke, te pa lahko občudujemo.

In še prebivalci. S temi hitro opravimo. Rekel sem že, da se prvotni prebivalci imenujejo Berberi. Delijo se na več podvrst, med njimi so bolj znani Kabilci, Šavja itd.

Ti so se ohranili kot čisto prebivalstvo v gorah. V zadnjih letih doživljajo demografsko eksplozijo in se hitro množijo. Imajo svoj jezik, lahko mu rečemo kar kabilščina. Druga etnična skupina, ki je številčno močnejša kot Berberi, so Arabci. Le ti danes držijo v svojih rokah niti vladavine, medtem ko uporni Kabilci zavzemajo vidne funkcije v socialnem življenju sploh, teže pa bi jih našli v vladnem aparatu. Med njimi pride včasih do sporov. Omembe vreden spor je glede jezika. S prebujajočim arabskim nacionalizmom, ki je prinesel marsikaj pozitivnega za ta ljudstva, se je pojavil tudi problem arabskega jezika. Danes lahko v glavnem mestu opazujemo napise ulic, ki so bili še nedavno tega v francoskem jeziku, danes pa so samo še v arabskem jeziku. Kdor ne zna tega jezika, ne more prebrati imena ulice, po kateri se je namenil. Kabilci nasprotujejo takšni radikalni arabizaciji in zahtevajo prostor za dvojezičnost, se pravi tudi za francoski jezik. In tako dalje.

Med Kabilci in Arabci so opazne tudi vidne razlike. Kabilci so svetlejši polti in nekoliko močnejši od priseljencev iz 7. stoletja. Predvsem pa so bolj žilavi in uporni kot Arabci, skratka, kvalitete, ki jih cenimo.

No, že po teh podatkih, ki sem jih navedel, se nam dežela prikaže kot neznanka. Zdaj gremo naprej, nezadržno, da v Kitajski odkrijemo še eno Kitajsko ali pa kar novo Jugoslavijo.

Skoraj bi pozabil, še njihove šole bi na kratko omenil. Ja, šolanje danes poteka v glavnem v arabskem jeziku, potem ko je bilo dolgo časa v francoskem jeziku. Francoščina ostaja v šolskem sistemu le v sledovih, tako kot pri nas. Večina kadrov, ki je danes starejša od dvajset let, je študirala v francoskem jeziku, poučevali so jih francoski univerzitetni profesorji. Reforma šolstva, ki so jo pravkar izvedli, pa je stvari v marsičem spremenila. Sprva, leta 1962, je imela Alžirija le štiri univerzitetne centre — Alžir, Oran, Constantine, Annaba. Danes pa cvetejo univerze podobno kot pri nas v Jugoslaviji, diplomanti pa, tako kot pri nas, ne dobijo služb. A pri njih je vseeno lažje, kot pa v naši ljubi domovini, saj se gre dežela velike investicije, kjer je znanje domačih strokovnjakov še kako zaželeno.

Pa še islam. Religija igra pomembno vlogo v družbenem življenju. To se opazi takoj, na vsakdanjem tripu. Možak s SONIPEC-a, s katerim sem prišel v stik, mi je samozavestno dejal, da je Alah lepo poskrbel, da ima dežela v vseh letnih časih zelenjavo, poleti in pozimi, raznovrstno in sočno.

Marjan MARKIČ

BORBA NARODOV JUGOSLAVIJE ZA MEDNARODNO PRIZNANJE V OBDOBJU 1941–1945

TEHERANSKA KONFERENCA

Na Teheranski konferenci koncem novembra 1943. je Churchill opazil, da bi se z vlado SZ dalo napraviti politične aranžmanje na osnovi podelitve interesnih sfer. Ob tej priložnosti je bil dosežen sporazum, v okviru katerega se je vlada SZ obvezala, da enote RA ne bodo prekoračile Donave. To je Churchilla pomirilo, ker je vztrajal na tem, da bi zahodne sile izvršile desant na Balkan in sicer na področju Jadrana. Očividno Churchill s tem še ni bil zadovoljen. Ker se je v letu 1944 situacija na bojiščih zelo hitro menjala v korist zaveznikov antifašistične koalicije, s čimer se je bližal tudi čas mirovne konference, je Churchill smatral za potrebno, da se konkretnije dogovori s Stalinom o podelitvi interesnih območij. Odločil se je, da odpotuje v Moskvo. Vendar je predhodno o tem svojem namenu obvestil vlado ZDA, ker je imel interes, da odnosi med ZDA in Veliko Britanijo ostanejo tudi v naprej dobri. Ko je prejel ugoden odgovor, je dne 4. oktobra 1944 odpotoval v Moskvo. Z njim je potoval tudi zunanji minister Velike Britanije Eden ter major Birs kot tolmač.

S Strani SZ so razgovorom prisostvovali Josip Visarionovič Stalin, Vječeslav Molotov in major Pavlov kot tolmač. Po več sestankih je bil na sestanku 9. oktobra 1944 zvečer ustvarjen aranžma o podelitvi interesnih sfer na Balkanu, ki je izgledal takole:

Romunija 90% naj bi pripadalo pod vplivno področje SZ, 10% pa pod vplivno področje ostalih, oziroma Velike Britanije.

Grčija je bila razdeljena na 90% vplivnega področja, ki naj bi pripadlo Veliki Britaniji, 10% pa SZ.

Jugoslavija naj bi bila razdeljena na 50% vplivnega področja Velike Britanije in 50% vplivnega področja SZ.

Madžarska prav tako 50% : 50%.

Bolgarija pa naj bi bila razdeljena 75% proti 25% v korist SZ.

Poleg mnogih političnih posledic take razdelitve interesnih sfer na Balkanu, je bilo tudi v skupnem interesu in prizadevanju SZ in Velike Britanije, da se čimprej formira skupna jugoslovanska vlada.

Ta delitev je pomenila dejansko tudi začetek delitve sveta na vzhodni in zahodni blok, kar je povzročilo neposredno po vojni vodenje takozvane hladne vojne. S tako razdelitvijo interesnih sfer pa je antifašistična koalicija tudi izgubila svoj demokratični karakter, ki ga je sicer imela na osnovi atlantske listine, podpisane med Churchillom in Rooseveltom v avgustu 1941. na vojni ladji sredi oceana. Prvega januarja pa je to listino podpisalo še 26 držav, katerim se je s slovesno izjavo pridružila tudi SZ. Listina je med ostalimi smernicami antifašistične koalicije vsebovala tudi smernice o enakih pravicah malih in velikih narodov. S tem sporazumom o delitvi sveta na interesne sfere pa so bili pokopani vsi upi človeštva, da bi po drugi svetovni vojni izginila zahteva velikih po vsiljevanju svoje volje malim narodom.

VI. SPORAZUM TITO — ŠUBAŠIĆ

Po padcu vlade Božidarja Purića bil je Šubašić že v Londonu. Kralj je nekaj časa kolebal, komu naj poveri mandat za sestavo nove vlade, pa čeprav so mu to osebnost Britanci zelo določeno servirali. Temu kraljevemu kolebanju je bil vzrok pritisk jugoslovanske reakcije v emigraciji. Na Churchillovo intervencijo se je kralj končno le odločil in 31. maja 1944 zaupal mandat za sestavo nove vlade dr. Ivanu Šubašiću. Takoj drugi dan, 1. junija 1944. je Šubašić pred kraljem zaprisegel kot novi predsednik ministrskega sveta, ki je začasno zadržal v svojih rokah vse resorje vlade.

Šubašić si je postavil za nalogo, da čimprej doseže sporazum z NKOJ-em. Novo vlado takoj ni formiral po nasvetu Churchilla in Edena, ker je skupno z njima predvideval, da bi po navezavi stikov z NKOJ-em formiral skupno vlado, v kateri naj bi Tito dobil resor vojnega ministra. Resorji notranjih zadev, prometa, pošte, telegrafa in telefona, kmetijstva, gozdarstva in rudarstva so bili po tem predvidevanju rezervirani za poverjenike NKOJ-a, ostale ministrske položaje pa je Šubašić nameraval razdeliti političnim emigrantom, ki se niso kompromitirali v borbi proti NOB. Prepričan, da je naredil vse priprave za sestavo nove vlade in da so odstranjene vse zapreke za razgovore

z NKOJ-em, je Šubašić 9. junija 1944 odpotoval iz Londona in 14. junija 1944 prispel na otok Vis, kjer je bil sprejet z vsemi državnimi častmi. Šubašića sta spremljala britanski ambasador na kraljevem dvoru Stewenson in major Rd, član obveščevalnega servisa za Balkan. Takoj je bilo opaziti, da je Šubašić popolnoma odvisen od Britancev, kajti ambasador Stewenson je bil ves čas v njegovem spremstvu. NKOJ se je že 13. junija sestel in potrdil že predhodno sprejete sklepe, da se bodo razgovori s Šubašićem vodili le na osnovi odločb II. zasedanja AVNOJ-a. Imenovano je bilo tudi predstavništvo NKOJ-a, ki naj se udeleži razgovorov v sledečem sestavu: Maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito, Edvard Kardelj, Vladimir Bakarić in Josip Smodlaka. Razgovori so bili vodeni na sedežu VŠ. Kot gost je dobil prvi besedo Šubašić, ki je sklicujoč se na ustavo kraljevine Jugoslavije iz leta 1931 poveljeval vlogo dinastije kot zastopnika interesov ljudstva in pozval na osnovi tega NOV, da prizna kralja kot vrhovnega komandanta. Šubašić je tudi predlagal, da se formira skupna komanda jugoslovanske vojske v domovini in izven nje.

V imenu NKOJ-a je govoril poverjenik za zunanje zadeve Josip Smodlaka, ki je na osnovi Šubašićeve razprave najprej opozoril, da negira NKOJ, s katerim se ravnokar dogovarja. Nadalje je Smodlaka v imenu NKOJ-a odbil Šubašićeve predloge kot nesprejemljive. V okviru diskusije, ki je sledila, so bili vsi predlogi Šubašića popolnoma odbiti, razpravljalo se je le o predlogih NKOJ-a, ki so bili razen nekaterih tehničnih vprašanj tudi v celoti sprejeti. Šubašić je priznal NKOJ kot edino vlado v domovini, NOVJ pa kot edino oboroženo silo, ki se bori proti okupatorju.

Po izčrpnih razpravi sta se obe strani sporazumeli naslednje:

1. Kraljevska jugoslovanska vlada mora biti sestavljena iz naprednih demokratičnih elementov, ki se niso kompromitirali v borbi proti NOG. Glavna dolžnost te vlade bi bila v organiziranju pomoči NOV, kakor tudi vsem, ki bi se v bodoče z enako odločnostjo borili proti skupnemu sovražniku naše domovine s tem, da se vse sile združijo v enotno ljudsko fronto. Enaka dolžnost te vlade je tudi v skrbi za prehrano prebivalstva Jugoslavije in v vsklajevanju dela predstavništva v inozemstvu, z delom medzavezniških komisij za zaščito naših narodnih pravic, s potrebami ljudstva in potrebami NOB v domovini.

2. NKOJ in kraljevska vlada gospoda dr. Šubašića bosta odredila organe, ki bodo koordinirali sodelovanje v borbi proti sovražniku v delu za obnovo domovine in vodenju zunanje politike, ter olajšali skorajšnje formiranje enotnega predstavništva države.

3. NKOJ smatra, da v tem trenutku ni potrebno potencirati in zaostrovati vprašanja kralja in monarhije, ker to danes ne predstavlja motnje za sodelovanje med NKOJ-em in vlado Šubašića, ker je od obeh strani osvojeno stališče, da bo o končni rešitvi državne ureditve odločilo ljudstvo samo po osvoboditvi celotne domovine.

4. Vlada gospoda dr. Šubašića bo izdala deklaracijo, v kateri bo:

a) priznala nacionalne in demokratične pridobitve, izbojevanje od narodov Jugoslavije v času 3-letne borbe, s katerimi so postavljeni temelji demokratični, federativni ureditvi naše državne skupnosti in izvedena začasna uprava domovine s sredstvi organizacije AVNOJ in NKOJ kot njegovega izvršnega organa.

b) dala polno priznanje borbenim ljudskim silam, organiziranim v NOV pod poveljstvom Maršala Jugoslavije Josipa Broza-Tita in obsodila vse izdajalce ljudstva, ki so javno ali prikrito sodelovali s sovražniki.

c) nasloвила poziv vsemu ljudstvu, da se vse borbene sile združijo z NOV v enotno fronto.

5. S svoje strani pa bo Maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito kot predsednik NKOJ-a objavil izjavo o sodelovanju z vlado Šubašića in ponovno poudaril da NKOJ v času, dokler bo trajala vojna, ne bo omenjal vprašanja končne državne ureditve.

NKOJ je ob tej priliki dal tudi soglasnost, da pridejo v sestavo nove kraljevske vlade Drago Marušić in Sreten Vukosavljević, ampak ne kot predstavniki NKOJ, temveč kot ugledne osebnosti in pripadniki NOG. To je bilo potrebno zlasti Šubašiću, da zadovolji britanski zahtevi, po kateri morajo priti v sestavo nove vlade tudi predstavniki NOG.

ŠPORT – REKREACIJA – ŠPORT – REKREACIJA

STRELJANJE

Po končanem prvenstvu v 7,9 mm so bili doseženi naslednji rezultati:

Ženske:	
1. Krevs Angelca	36 krogov
2. Dolčič Milena	32 krogov
3. Ležaja Fina	28 krogov
4. Perne Marija	24 krogov
5. Zaplotnik Tončka	13 krogov

Moški:	
1. Bertancelj Boris	42 krogov
2. Teran Slavko	41 krogov
3. Rustja Jelko	38 krogov
4. Čehić Bajo	36 krogov
5. Kramar Andrej	35 krogov

Tekmovanja se je udeležilo 5 članic in 33 članov. Rezultati pa so bili doseženi od 50 možnih krogov na razdaljo 200 metrov.

Prvenstvo je organizirala strelska družina ANTON ŠTEFE-KOSTJA.

MLADI NA KEGLJIŠČU

Osnovna konferenca zveze sindikatov tovarne »PEKO«, je organizirala finalno tekmovalniko in to v petek 21. 5. na kegljišču »GARNI« hotela na Ljubelju. Med 20 tekmovalci in tekmovalkami je pri žen-

skah zmagala MEGLIČ JOŽI oddelek 512/4 s 192 podrtimi keglji. Med moškimi je bil najboljši NUNAR RUDI oddelek 524 z 441 podrtimi keglji. Moški so imeli 100 lučajev, ženske pa 50 lučajev.

MOŠKI:		
2. NUNAR MARJAN	541	436 kegljev
3. KRČ MILAN	300	427 kegljev
4. ČRTALIČ KAREL	301	424 kegljev
5. PRAPROTNIK IVO	540	420 kegljev
6. RAVNIK BRANE	569	417 kegljev
7. JAPELJ VLADO	541	416 kegljev
8. DOLČIČ BRANE	500	414 kegljev
9. PRIMOŽIČ ANTON	529	402 kegljev
10. PERKO LUDVIK	500	401 kegljev

ŽENSKE:		
3. ZUPAN JANA	510	186 kegljev
4. CEROVSKI BREDA	510	184 kegljev
5. BENČINA OLGA	510	182 kegljev
6. PERKO IVANA	500	181 kegljev
7. RIBNIKAR JOLANDA	512/4	181 kegljev
8. MANDIČ HILDA	511	181 kegljev
9. MARN POLONA	522	176 kegljev
10. FISTER FANI	522	174 kegljev

SINDIKALNO PRVENSTVO V KEGLJANJU

V okviru meseca mladosti je OO ZSMS TOZD Komerciala in Mreža, dne 28. 5. 1982 priredila tekmovalniko v kegljanju na Ljubelju.

Kljub velikim interesom mladih iz obeh TOZD-ov, se precejšnje število ni moglo udeležiti tekmovalnika. Vsega

skupaj je bilo dvanajst tekmovalcev.

Tekmovalniko se je odvijalo tako, da je vsak tekmovalec metal po 10 lučajev na polno ploščo in po 10 lučajev na čiščenje.

Rezultati so bili sledeči:

MOŠKI:		
1. ROŽIČ Miha	— Mreža	100 podrtih kegljev
2. MRAZ Edvard	— Mreža	79 podrtih kegljev
3. ROBLEK Aleš	— Komerciala	72 podrtih kegljev
4. STRITIH Vinko	— Mreža	39 podrtih kegljev

ŽENSKE:		
1. GAPŠERLIN Danica	— Komerciala	63 podrtih kegljev
2. JEKOVEC Vika	— Komerciala	59 podrtih kegljev
3. FUCHS Zdenka	— Komerciala	57 podrtih kegljev
4. ZUPAN Simona	— Komerciala	47 podrtih kegljev
5. GOSAR Tatjana	— Mreža	47 podrtih kegljev
6. MAKAROV Boža	— Komerciala	42 podrtih kegljev
7. UZAR Nejka	— Komerciala	40 podrtih kegljev
8. ZUPAN Zdenka	— Komerciala	35 podrtih kegljev

Iz vsega tega je razvidno, da bi bilo potrebno še več tekmovalnikov, morda tudi iz katerih drugih panog, saj je to tudi del zblizovanja in spoznavanja mladih. Taka tekmovalnika naj bodo

v spodbudo tudi drugim tekmovalcem iz naše delovne organizacije, kajti še vedno držu geslo: »VAŽNO JE SODELOVATI IN NE ZMAGATI«.

NAMIZNI TENIS

V soboto 22. 5. je osnovna konferenca zveze sindikatov naše delovne organizacije pripravila v šoli »KOKRŠKI ODRED« tekmovalniko v namiznem tenisu. Tekmovalniko je

bilo dobro pripravljeno, posamezniki pa so se uvrstili po sledečem vrstnem redu. Med ženskami je zmagala RIBNIKAR ANA iz oddelka 523.

2. BENČINA OLGA	510
3. MEGLIČ JOŽI	512/4
4. RUPARČIČ ANČI	201
5. PERKO BRIGITA	512
6. RUPARČIČ BLANKA	512

2. VALJAVEC MARJAN	561
3. MUZIK JANEZ	565
4. REPOVŽ ALOJZ	Trbovlje
5. UZAR JANEZ	561
6. VLAISEVIČ RAJKO	Trbovlje

NAGRADNA KRIŽANKA

			VELIKA DRŽAVA, CESARSTVO	SPODNJI DEL V GLEDALIŠČU	LUKA NA JUGU ARABIJE	KITOV ,ZOBJE'	NAUK O ŽUŽELKAH	IZUMITELJ KARDANSKE- GA ZGLOBA	DOPUST!	SPRIMEK PESKA, IKRAVEC	PRISPETJE	MESTECE V SEVERNI DALMACIJI	STAROŽI- DOVSKI KRALJ		
			DRUŽINA SLOV. SKLA- DATELJEV							TANKA MREŽICA					
			STAR ITAL. NAZIV ZA GOSPO								OČRT, OPIS ŠTEVILO V SLOVNICI				
			PRESTREJE NA RANJA JUŽNOMER- SKA ŽIVAL											SVEČENICA BOGINJE VESTE	NIZEK Ž. PEVSKI GLAS
POLNILO ZA STRELNE NABOJE	HRUŠKA LESNJAČA	ANICA	ZAREBR- NICA ŽILA DO- VODNICA			MESTO V SEV. ITALIJI (TUDI HOTEL NA VRHNJIKI) PREDNOST NAJMLAJŠE- GA PRI DEDOVANJU									
IME PISCA MROŽKA						IME PEVKE KOVACIČ HLADNA ME- ŠNA JED				KOS CELOTE ENICA					
KRALJ V SPARTI, MOŽ LEPE HELENE					ITALIJANS. PISATELJ (IGNAZIO) STEZA						STAREJSI AM. TENIS. IGRALKA (CHRIS)				
RESICE PRI KLASU				SAJENJE	VEČJA SLIKA ALI RISBA PERZIJA			FR. PISEC (CLAUDE ,ARIANA')					SHAKE- SPEAROV JUNAK (KRALJ....)		
DOLENC NATAŠA		EKSPERT ZA VREDNOTE PLANINJA V MAKEDONIJI						PRINC IZ INDIJSKEGA EPA MAHA- BĀRATA	OVALNI KROŽNIK						
MESTO V SRBIJI			DAUDETOV JUNAK (... IZ TARASLOVA) RADIJ							SMREKE					
UTOPIČNA IDEALNA DRŽAVA					MAJICA					DOLENJ- SKA REKA					
05. AVTO POSEBNE OBLIKE					PERGAMSKI KRALJ (ATALOS)					SKUPNA VAŠKA ZEMLJA V SRBIJI		T			

Za zadnjo križanko smo dobili 65 rešitev. Izžrebal jih je naš sodelavec PUHAR KLAVDIJ, razdelil pa jih je takole:

80 din — HRGOVIČ MIRO — vajenec
60 din — SELIŠKAR MARIJA — 600
40 din — ANTON KALAN — upokojenec
20 din — DEŽMAN STANA — 524
20 din — ZUPAN DANI — 300

Rešitve današnje križanke pošljite v uredništvo »Čevljarja« najkasneje do 30. julija 1982,

ZAHVALE

Ob izgubi drage mame

ANGELE KRALJ

se najlepše zahvaljujemo za darovano cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti vsem, posebej Tozd Gumoplast, obračunovalkam, nabavnemu sektorju, telefonski centrali in transportnemu oddelku.

žaluoči sin Jože ter hčerki Ana in Cirila

Ob boleči izgubi mojega dragega očeta

JOŽETA ZUPANA

se zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem oddelka sekalnice 510 za poklonjeno cvetje in denarno pomoč ter izrečena sožalja.

Ciril Zupan

Ob boleči izgubi dragega očeta

JANKA ŠKRJANCA

se najtopleje zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz splošnega sektorja in vsem ostalim za darovano cvetje in denarno pomoč.

Iskrena hvala vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti in nam izrekli sožalja

Mari Pavlin z družino

Ob nenadni izgubi drage mame

MARIJE KUCHAR

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz prizovalnice 512 za denarno pomoč in izrečena sožalja.

Ivanka Repinc

Ob smrti dragega očeta

ANTONA ERLAHA

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem oddelka 512/2 in TOZD Gumoplast za darovano cvetje, izrečena sožalja in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Vsem še enkrat iskrena hvala

žaluoča hčerka Ani in sin Pavel
z družinama.

Ob tragični smrti najinega sinka

MIHAELA DIVKOVIĆ

se iskreno zahvaljujeva sodelavcem in sodelavkam iz oddelka 512 za podarjeno cvetje in denarno pomoč.
žalujoča mamica in očka

Ob smrti drage mame

ANGELE BAŠA

se iskreno zahvaljujem sodelavkam oddelka 512/4 za darovano cvetje in denarno pomoč, ter izrečena sožalja.
Mira Jenkole z družino

Ob smrti moža

ALOJZA INTIHARJA

se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz oddelka plastike za denarno pomoč.

Vera Intihar

Ob smrti mame

MARIJE MARKIČ

se iskreno zahvaljujem sodelavcem iz orodjarne za izrečena sožalja in denarno pomoč.

Jože Markič z družino

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem vsem vzdrževalnim obratom in vodstvu orodjarne za darila in za izkazano pozornost, vsem sodelavcem pa v bodoče želim še mnogo delovnih uspehov in zadovoljstva pri delu.

Tone Zaletel

PRIŠLI

V TOVARNO

Zupan Zdenka, Kotnik Irena, Sefkind Max, Ogris Marjeta, Perčič Boštjan, Zupan Tomislav, Zore Robert

V TOZD BUDUČNOST

Hajduk Boža, Bacani Anka, Novat Milica

V MREŽO

Ljutomer	Sobočan Rajko
Poznanovec	Vitez Mirjana
Skopje II	Stoilevska Liljana

ODŠLI

IZ TOVARNE

Meglič Ljudmila, Prenjič Terezina, Pernuš Janez, Zaletel Anton, Piškurić Simon, Lupša Anton, Golob Janja, Ribnikar Irena

IZ MREŽE

Postojna	Tijanič Stana
Rijeka I	Mužica Ljiljana
Titograd I	Maksimović Milojka

NAŠI PETDESETLETNIKI

PUNGARŠEK ALOJZ — upravljanje s parnimi napravami v oddelku energetike

KUHAR VIDA — šivanje golenic najzahtevnejše v šivalnici 511

PRAPROTIK ANTON — pomoč pri vodenju pripravljavnice spodnjih delov v sekalnici

PINTAR ELZA — polepljenje in vlepljenje podloge in ojačil v TOZD Trbovlje

MEKUČ ALOJZ — popravljanje vrnjene obutve v oddelku 523

ŠLIBAR PAVLA — stanševanje robov in golenic v oddelku 512-4

TADEL PAVEL — vodenje izdelovalnice zgornjih delov 512

PRAPROTIK JULIJANA — odpravljanje napak pri dokončevanju obutve v oddelku 523

BRČIČ MARIJA — Iz Budućnosti

MARTINKOVIĆ ANKA — Iz Budućnosti

ISKRENE ČESTITKE

UPOKOJILI SO SE

Sredi maja so se poslovili od svojih sodelavcev naši novi upokojenci:

MIRA GROS iz finančnega sektorja,

ŠTEFKA ZUPAN iz šivalnice 512,

ALOJZ KOČEVAR iz sekalnice,

MARIJA KLEINDINST iz šivalnice 511 in

SLAŦKA PUHALJ iz šivalnice 512

Odhajajo še dokaj mladi, saj so v zgodnji mladostniški dobi začeli ustvarjati s Pekom. Ob odhodu jim želimo, da bi tako zdravi in čili še dolgo in veselo preživljali leta v krogu svojih dragih.

INFLACIJA PREDPISOV

Naše življenje se ureja s 3,3 milijoni raznih državnih in samoupravnih predpisov, z okoli dva milijona sporazumov in družbenih dogovorov in 1,2 milijona splošnih aktov. To pomeni, da imamo na vsakega sedmega prebivalca SFRJ po en akt.

TEKMOVANJE MODELARJEV — KREATORJEV OBUTVE

NAŠI MODELIRJI USPEŠNI

V Slovenj Gradcu je bilo 4. in 5. junija tekmovanje modelirjev — kreatorjev za žensko, moško in otroško obutev ter ženske in moške torbice za vse namene uporabe.

Namen tekmovanja je v vzpodbujanju domače kreativne dejavnosti v smeri razvijanja originalne jugoslovanske mode.

Za najboljše modele v vsaki skupini so bile podeljene nagrade:

SPOMINSKA PLAKETA

1. 3 nagrade za različne tipe ženskih čevljev
2. 1 nagrada za moške čevlje
3. 1 nagrada za otroške čevlje
4. 3 nagrade po 5.000 dinarjev za žensko, moško in otroško obutev

Naši modelirji so na tekmovanje poslali 29 modelov od skupne udeležbe 83. Rok za prijavo je bil kratek in v času, ko so modelirji polno zasedeni s pripravo kolekcije jesen — zima. Modeli so bili izredno uspešni. Od 8 podeljenih nagrad so dobili kar 5 in to:

SPOMINSKO PLAKETO

MARJAN ALJANČIČ za moški čevlji

JOŽE ŽUGIČ za ženski čevlji — salonka

JANEZ GOLMAJER za model otroškega čevlja

5.000 din (za te nagrade je glasovalo občinstvo)

FRANC BUČAN za moški čevlji

JANEZ GOLMAJER za otroški čevlji

Največja konkurenca je bila kot po navadi pri ženskih modelih, zato so bile podeljene tri nagrade. Pri otroški in moški obutvi pa je težje najti izvirno idejo. Naj bo kakorkoli, nagrade so dokaz za izvirnost modelov, ki jih izoblikujejo naši modelirji.

Vsi nagrajeni modeli so primerni za proizvodnjo, ker so razen moškega izdelani na obstoječih kopitih. Bodo zato našli mesto v naši kolekciji? Bodo, če so okusi naših izbiralcev podobni okusom žirije in občinstvu v Slovenj Gradcu.

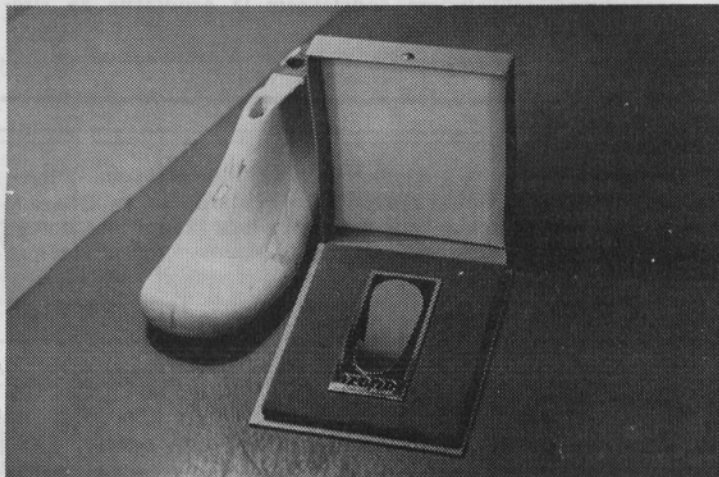
Nagrajencem čestitamo in želimo še veliko uspešnih modelov. Tudi taka tekmovanja in nagrade pripomorejo k renomeju delovne organizacije.

Nagrajenci na svojih delovnih mestih v modelirnici.

Nagrajeni model otroškega čevlja

Po vsakem tekmovanju priznanje več.

*V dopustniških dneh
vam želimo mnogo
sonca, dobre volje
in prijetnega počutja.*

Dopisujte

Glasilo delovne organizacije tovarne obutve PEKO Tržič n. sol. o. — Ureja uredniški odbor: Ivanka Horžen, Janez Kališnik, Edo Košnjek, Bojan Prešeren, Marko Tomazin, Sašo Uranjek, Karel Zajc, Marija Slapar — glavni in odgovorni urednik. — Naslov uredništva: »PEKO« Tržič, telefon 50-260 int. 217. — Tisk TK Gorenjski tisk Kranj. — Izhaja enkrat mesečno v nakladi 3300 izvodov v slovenskem in 1700 izvodov v srbohrvatskem jeziku. — Glasilo dobijo člani delovne organizacije, študenti, vajenci in upokojeanci brezplačno.